

ATOM

Problema fizică este o disciplină care se ocupă de studierea fenomenelor fizice în condițiile experimentale. Scopul este de a determina legile care guvernează aceste fenomene și de a verifica dacă acestea sunt în concordanță cu teoriile existente. În fizică, se utilizează metode științifice pentru a obține date experimentale și pentru a analiza aceste date în vederea stabilirii unor legi fizice. Acest proces este cunoscut sub numele de metoda științifică și este aplicabil în toate domeniile științifice.

Prof. Dr. Elena Popescu
 Conf. Dr. Florin Ciobanu

CUPRINS

1. Sisteme de unități. Sistemul internațional de unități	7
1.1. Mărimi fizice. Unități de măsură	8
1.2. Formule fizice. Coeficientul parazit	11
1.3. Sistemul internațional de unități (SI)	13
1.3.1. Unități SI fundamentale	13
1.3.2. Unități și derivate	15
1.3.3. Unități SI suplimentare	17
1.3.4. Unități care nu fac parte din sistemul internațional	19
1.3.5. Multiplii și submultiplii pentru unitățile SI	19
1.4. Analiza dimensională a formulilor fizice	20
1.5. Constante fizice fundamentale	22
Exerciții și probleme	24
2. Mărimi aproximative. Reprezentarea datelor prin tabele	30
2.1. Erorile mărimilor aproximative	31
2.2. Reguli de rotunjire a numerelor. Stabilirea numărului de cifre exacte	35
2.3. Erorile rezultate în urma efectuării unor operații matematice cu numere aproximative	37
2.3.1. Adunarea numerelor aproximative	37
2.3.2. Scăderea numerelor aproximative	38
2.3.3. Înmulțirea numerelor aproximative	39
2.3.4. Împărțirea numerelor aproximative	41
2.3.5. Ridicarea unui număr aproximativ la o putere	43
2.3.6. Extragera rădăcinii de ordin k dintr-un număr aproximativ	43
2.4. Reprezentarea datelor prin tabele	44
2.5. Interpolarea	52
2.5.1. Cazul argumentelor cu pas constant	52
2.5.2. Cazul când argumentele nu variază cu pas constant	59
2.6. Extrapolarea	62
Exerciții și probleme	67
3. Reprezentarea datelor prin grafice	75
3.1. Unele avantaje ale reprezentării datelor prin grafice	77
3.2. Grafice calitative și cantitative	84
3.3. Unele indicații privind reprezentarea datelor prin grafice	85
3.4. Scări funcționale	90
Exerciții și probleme	96

4. Reprezentarea datelor prin corelații	99
4.1. Formule raționale și formule empirice	100
4.2. Alegerea formei adecvate pentru o formulă empirică	103
4.3. Evaluarea constantelor. Concordanța unei funcții empirice cu un șir de date	110
Exerciții și probleme	118
5. Metode și mijloace de măsurare	123
5.1. Metode de măsurare	124
5.2. Mijloace de măsurare	128
5.2.1. Clasificarea mijloacelor de măsurare după complexitate	128
5.2.2. Clasificarea mijloacelor de măsurare după sarcinile lor în cadrul unei in-	130
stalații de măsurare	133
5.2.3. Clasificarea mijloacelor de măsurare după forma semnalului	133
5.2.4. Elemente de indicații ale mijloacelor de măsurare	133
5.2.5. Noțiuni metrologice privind indicațiile mijloacelor de măsurare	135
Exerciții și probleme	136
6. Introducere în teoria erorilor de măsurare	141
6.1. Erorile de măsurare ale mijloacelor de măsurare	142
6.2. Clasificarea erorilor de măsurare	146
6.3. Erori sistematice. Unele procedee de eliminare a erorilor sistematice	152
6.4. Erori întâmplătoare	158
6.4.1. Proprietățile erorilor întâmplătoare. Densitatea de repartiție Gauss	159
6.4.2. Estimarea valorii adevărate x_0 . Erori aparente	162
6.4.3. Relația dintre indicii de precizie h și eroarea medie pătratică	168
6.4.4. Funcția de repartiție	172
6.4.5. Nivel de încredere. Interval de încredere	177
6.4.6. Concluzii practice privind erorile întâmplătoare în cazul efectuării unui	180
set de măsurări directe, în aceleași condiții	181
6.4.7. Compararea valorilor medii	183
6.4.8. Măsurări indirecte. Legea de compunere a erorilor	187
Exerciții și probleme	187
7. Metoda celor mai mici pătrate	192
7.1. Linia dreaptă ce trece prin originea coordonatelor	193
7.2. Linia dreaptă. Caz general	195
Bibliografie	201

1

SISTEME DE UNITĂȚI.
SISTEMUL INTERNAȚIONAL DE UNITĂȚI

În studiul fenomenelor sau obiectelor din natură omul măsoară diferite mărimi fizice care caracterizează fenomenele sau obiectele respective.

Fizicianul englez William Thomson (lordul Kelvin) a spus că: „atunci când putem măsura mărimea despre care vorbim și o putem exprima printr-un număr, atunci noi știm ceva despre ea; dar când nu o putem exprima printr-un număr, cunoașterea noastră este slabă și nesatisfăcătoare...”

Prin măsurare, în general, înțelegem atribuirea de numere, potrivit unor reguli stabilite, pentru obiectele și fenomenele studiate. Desigur, în atribuirea unui număr pentru o mărime fizică oarecare, un rol deosebit îl are calitatea procedeele de măsurare. De asemenea, vom vedea că aceleași mărimi fizice i se pot atribui mai multe numere în funcție de unitățile de măsură în care se exprimă numerele respective.

Știința care se ocupă de unitățile de măsură pentru mărimile fizice de sistemele de unități de măsură, de mijloacele și procedeele de măsurare, precum și de totalitatea normelor privind folosirea măsurărilor, a mijloacelor și metodelor de măsurare în toate domeniile, este o ramură a fizicii — metrologia. Cuvântul metrologie derivă de la cuvintele grecești *metron* — măsurare și *logos* — vorbire și înseamnă deci știința măsurărilor.

Este clar că progresul în știință și tehnică nu poate fi conceput fără măsurări și, respectiv, fără mijloace de măsurare și unități de măsură. Nu întâmplător D. I. Mendeleev arată că „știința începe atunci când încep măsurările”, iar Max Planck, unul dintre creatorii mecanicii cuantice, reluând o idee a lui Galileo Galilei, îi îndemna pe fizicieni să măsoare tot ce nu este încă măsurabil. Perfecționarea tehnicilor de măsurare a permis măsurarea multor mărimi fizice care nu cu multe zeci de ani în urmă se considerau nemăsurabile. S-a ajuns să se măsoare o serie de mărimi ce caracterizează structura atomului și a nucleului și chiar a particulelor elementare.